

765.

**ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ**

z dnia 21 października 1932 r.

Kodeks karny wojskowy.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. a) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

CZEŚĆ OGÓLNA.

R o z d z i a ł I.

Przestępstwa wojskowe.

Art. 1. Przestępstwem wojskowym jest czyn zabroniony pod groźbą kary w części szczególnej kodeksu karnego wojskowego.

Art. 2. Przestępstwa wojskowe, zagrożone karą śmierci lub więzienia powyżej lat pięciu, są zbrodniami wojskowymi, zagrożone zaś innymi karami zasadniczymi, są występkami wojskowymi.

R o z d z i a ł II.

**Zakres mocy obowiązującej kodeksu karnego
wojskowego.**

Art. 3. § 1. Kodeks karny wojskowy ma zastosowanie do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej.

§ 2. Do innych osób mają zastosowanie przepisy kodeksu karnego wojskowego w przypadkach prawem określonych.

Art. 4. Do przestępstw, skierowanych przeciw osobie lub dobru żołnierzy państwa sprzymierzonego, w czasie pełnienia wspólnej służby, stosuje się, w razie poręczonej wzajemności, również przepisy kodeksu karnego wojskowego.

Art. 5. Kodeks karny wojskowy ma zastosowanie do przestępstw wojskowych, popełnionych za granicą, niezależnie od przepisów obowiązujących w miejscu popełnienia przestępstwa.

R o z d z i a ł III.

**Zakres mocy obowiązującej kodeksu karnego
powszechnego.**

Art. 6. § 1. Przepisy części ogólnej kodeksu karnego z 1932 r. mają zastosowanie do przestępstw wojskowych, oraz do ściganych przed sądami wojskowymi przestępstw pospolitych, ze zmianami zawartymi w kodeksie karnym wojskowym.

§ 2. Do przestępstw pospolitych, popełnionych przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, ma za-

stosowanie kodeks karny z 1932 r. oraz inne przepisy karne, obowiązujące w stolicy.

Art. 7. Odpowiedzialności karnej za przestępstwa urzędnicze ulega żołnierz, wykonywujący zleczone czynności w zakresie zarządu wojska lub marynarki wojennej.

Art. 8. Ściganie żołnierza za przestępstwo, przewidziane w art. 204 i 205 kodeksu karnego z 1932 r., popełnione względem żołnierza w czynnej służbie wojskowej, następuje z urzędu, bez wniosku pokrzywdzonego.

Zasady odpowiedzialności.

Art. 9. § 1. Nie podlega karze żołnierz, który dopuszcza się czynu, będącego wykonaniem rozkazu w sprawach służbowych.

§ 2. Przepis § 1 nie ma zastosowania, jeżeli:

- a) przestępstwo wynikało wskutek przekroczenia rozkazu, albo
- b) sprawca wiedział o tem, że rozkaz dotyczył czynu, stanowiącego zbrodnię lub występki.

W powyższych przypadkach sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 10. § 1. Nie podlega karze żołnierz, który działa w przypadku ostatecznej potrzeby, w celu wymuszenia niezbędnego posłuchu dla swego rozkazu, do którego wydania był uprawniony, a w szczególności, który w braku innych środków do utrzymania niezbędnego posłuchu, zmuszony był użyć broni przeciw podwładnemu, stawiającemu mu czynny opór.

§ 2. W razie przekroczenia tych granic, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Podleganie i pomocnictwo.

Art. 11. § 1. Jeżeli przełożony nakłania podwładnego do popełnienia przestępstwa lub podwładnemu do popełnienia przestępstwa udziela pomocy, to choćby przestępstwa nie usiłowano dokonać, sąd nie może przełożonego uwolnić od kary.

§ 2. Podlegacza lub pomocnika do przestępstwa wojskowego, choćby przestępstwa nie usiłowano dokonać, sąd nie może uwolnić od kary.

Kary zasadnicze.

Art. 12. § 1. Zasadniczymi karami za przestępstwa wojskowe są:

- a) kara śmierci,
- b) więzienie,
- c) twierdza,
- d) areszt wojskowy.

§ 2. Jeżeli przestępstwo wojskowe popełniono z chęci zysku, sąd obok kary pozbawienia wolności wymierza grzywnę, chyba że skazanie na grzywnę nie byłoby celowe.

Art. 13. § 1. Kara twierdzy trwa najmniej 2 tygodnie, najwyżej 12 miesięcy.

§ 2. Karę twierdzy wymierza się w tygodniach i miesiącach.

3. Miesiące liczą się według czasu kalendarzowego, tydzień przyjmuje się za 7 dni.

Art. 14. Orzeka się następujące rodzaje aresztu wojskowego:

- a) areszt wojskowy zwykły,
- b) areszt wojskowy obostrzony.

Art. 15. § 1. Kara aresztu wojskowego trwa najmniej jeden dzień, najwyżej sześć tygodni.

§ 2. Karę aresztu wojskowego wymierza się w dniach i tygodniach. Tydzień przyjmuje się za 7 dni, dzień za 24 godziny.

Art. 16. Kary aresztu wojskowego obostrzonego nie stosuje się do oficerów w stopniu majora, równorzędnym lub wyższym.

Art. 17. W razie nieściągalności grzywny lub w razie, gdyby jej ściągnięcie narażało skazanego na ruinę majątkową, sąd nie zamienia grzywny na wykonywanie pracy, lecz zamienia grzywnę na areszt lub więzienie, wedle postanowień zawartych w kodeksie karnym z 1932 r.

Kary dodatkowe.

Art. 18. Prócz kar dodatkowych, przewidzianych w kodeksie karnym z 1932 r., sądy wojskowe stosują do żołnierzy następujące kary dodatkowe:

- a) wydalenie z wojska lub z marynarki wojennej,
- b) degradację,
- c) wydalenie z korpusu oficerskiego.

Art. 19. Wydalenie z wojska lub z marynarki wojennej obejmuje utratę stopnia wojskowego, rozwiązanie wojskowego stosunku służbowego, utratę orderów, odznaczeń i oznak zaszczytnych, oraz trwałą niezdolność do powtórznego wstąpienia do wojska i marynarki wojennej.

Art. 20. Degradacja obejmuje utratę posiadanego stopnia wojskowego i powrót do stopnia szeregowca.

Art. 21. Wydalenie z korpusu oficerskiego obejmuje utratę stopnia wojskowego i rozwiązanie wojskowego stosunku służbowego.

Art. 22. § 1. Wydalenie z wojska lub z marynarki wojennej sąd orzeka przy karze śmierci i więzienia dożywotniego, oraz przy karze więzienia powyżej 5 lat.

§ 2. Wydalenie z wojska lub z marynarki wojennej sąd może orzec przy karze więzienia powyżej 3 lat.

Art. 23. § 1. Degradację starszych szeregowców i podoficerów sąd orzeka:

- a) przy orzeczeniu utraty praw publicznych lub obywatelskich praw honorowych, albo zarządzeniu środka zabezpieczającego, z wy-

jątkiem przypadków, przewidzianych w art. 79, 80 i 85 kodeksu karnego z 1932 r.,

- b) przy karze pozbawienia wolności powyżej 1 roku,
- c) przy karze więzienia za występki popełnione z chęci zysku.

§ 2. W innych przypadkach skazania starszych szeregowców i podoficerów za zbrodnię, albo skazania za występki wojskowe, albo za występki popełnione z chęci zysku lub innych niskich pobudek, sąd może orzec degradację.

Art. 24. Przepisów art. 22 § 1 oraz art. 23 § 1 lit. b) nie stosuje się, gdy kara pozbawienia wolności przekracza czasokresy, przewidziane w tych przepisach, z powodu wymierzenia kary zastępczej.

Art. 25. § 1. Wydalenie z korpusu oficerskiego sąd orzeka w przypadkach, w których co do starszych szeregowców i podoficerów degradacja jest nakazana.

§ 2. Wydalenie z korpusu oficerskiego sąd może orzec w przypadkach, w których co do starszych szeregowców i podoficerów degradacja jest dopuszczalna.

Art. 26. § 1. Skazanie przez sąd powszechny żołnierza na karę, wymienioną w art. 22 § 1, pociąga za sobą z mocy samego prawa wydalenie z wojska lub z marynarki wojennej.

§ 2. Skazanie przez sąd powszechny żołnierza, posiadającego stopień starszego szeregowca lub podoficera, na karę, wymienioną w art. 23 § 1 lit. a), c) lub na karę więzienia powyżej 1 roku, pociąga za sobą z mocy samego prawa degradację.

§ 3. Skazanie przez sąd powszechny żołnierza, posiadającego stopień oficerski, na karę, wymienioną w art. 23 § 1 lit. a), c) lub na karę więzienia powyżej 1 roku, pociąga za sobą z mocy samego prawa wydalenie z korpusu oficerskiego.

Wymiar kary.

Art. 27. Prócz przypadków, przewidzianych w kodeksie karnym z 1932 r., sąd może wymierzyć karę wyższą o połowę od najwyższego ustawowego wymiaru kary, przepisanej za dane przestępstwo, nie przekraczając jednak ustawowej granicy danego rodzaju kary:

- a) przełożonemu, który wspólnie z podwładnym popełnił przestępstwo, albo był podżegaczem lub pomocnikiem w przestępstwie dokonaniem lub usiłowaniem przez podwładnego, albo
- b) jeżeli popełniono przestępstwo z nadużyciem broni służbowej, uprawnień służbowych lub podczas pełnienia służby, albo
- c) jeżeli przestępstwo popełniono w obecności zbiegowiska publicznego, albo
- d) jeżeli przestępstwo przeciwko mieniu popełniono na szkodę przełożonego, towarzysza broni, albo kwaterodawcy lub jego domowników, albo też jeżeli przestępstwo dotyczyło mienia, dostępnego lub powierzonego sprawcy z powodu służby lub stosunku służbowego.

Art. 23. § 1. Jeżeli kodeks karny wojskowy daje sądowi możność wyboru między karą więzienia a karą twierdzy, albo między karą więzienia, karą twierdzy a karą aresztu wojskowego, nie można wymierzyć kary twierdzy ani aresztu wojskowego, gdy przestępstwo wynikło z niskich pobudek.

§ 2. Jeżeli ustawa daje sądowi możność wyboru między karą pozbawienia wolności a grzywną, nie można wymierzyć kary grzywny, gdy przestępstwem naruszono wojskowy obowiązek służbowy.

Art. 29. Przy stosowaniu nadzwyczajnego złagodzenia kary za przestępstwo wojskowe sąd:

- a) nie może zamiast więzienia wymierzyć kary aresztu, wymierza natomiast karę twierdzy lub aresztu wojskowego,
- b) zamiast kary twierdzy wymierza areszt wojskowy.

Art. 30. § 1. Przy wymierzaniu kary łącznej w razie skazania na karę więzienia i twierdzy, wymierza się łączną karę więzienia, przyczem 2 dni więzienia odpowiadają 3 dniom twierdzy, rok przyjmuje się za 12 miesięcy, miesiąc za 30 dni.

§ 2. W razie skazania na karę aresztu i twierdzy, wymierza się łączną karę aresztu, przyczem 1 dzień twierdzy odpowiada 1 dniowi aresztu.

§ 3. W razie skazania na karę więzienia i aresztu wojskowego, wymierza się łączną karę więzienia, przyczem 3 dni aresztu wojskowego zwykłego odpowiada 2 dniom więzienia, 3 dni aresztu wojskowego obostrzonego odpowiada 4 dniom więzienia.

§ 4. W razie skazania na karę twierdzy i aresztu wojskowego, wymierza się łączną karę twierdzy, przyczem 1 dzień aresztu wojskowego zwykłego odpowiada 1 dniowi twierdzy, 1 dzień aresztu wojskowego obostrzonego — 2 dniom twierdzy.

§ 5. W razie skazania na karę aresztu i aresztu wojskowego, wymierza się łączną karę aresztu, przyczem 1 dzień aresztu wojskowego zwykłego odpowiada 1 dniowi aresztu, 1 dzień aresztu wojskowego obostrzonego — 2 dniom aresztu.

§ 6. W razie skazania na kary aresztu wojskowego różnego rodzaju, wymierza się łączną karę aresztu wojskowego obostrzonego, przyczem 1 dzień aresztu wojskowego obostrzonego odpowiada 2 dniom aresztu wojskowego zwykłego.

Art. 31. Warunkowego zawieszenia wykonania kary nie stosuje się przy karze za przestępstwo wojskowe, oraz przy karze za przestępstwo pospolite, którem naruszono wojskowy obowiązek służbowy.

R o z d z i a ł I V.

Karanie dyscyplinarne.

Art. 32. Zamiast kary zagrożonej, może być wymierzona, z pominięciem postępowania sądowego, kara dyscyplinarna, przewidziana w wojskowych przepisach dyscyplinarnych:

- a) w przypadkach mniejszej wagi — za występki wojskowe zagrożone, jako najniższą karą, aresztem wojskowym i za występki po-

spolite zagrożone, jako najniższą karą — zależnie od wyboru sądu — aresztem do lat 2 lub grzywną, albo zagrożone karą aresztu nie wyższą niż 6 miesięcy, albo też grzywną, b) za wykroczenia, które prócz kary zasadniczej nie są zagrożone karą dodatkową.

R o z d z i a ł V.

Wyjaśnienie wyrażeń ustawowych.

Art. 33. § 1. Osoby obowiązane do służby pomocniczej, wojskowej służby kolejowej, służby wojskowej w pocztach, radjotelegrafach, telegrafach i telefonach wojskowych, wojskowej służby drogowej lub wojskowej służby żegluga śródlądowej, uważa się za obowiązanych do służby wojskowej, a osoby spełniające powyższy obowiązek — za żołnierzy w czynnej służbie wojskowej.

§ 2. Za żołnierzy w czynnej służbie wojskowej uważa się również żołnierzy w stanie nieczynnym.

§ 3. Oficerów kontraktowych i oficerów czasu wojny uważa się za żołnierzy w czynnej służbie wojskowej.

§ 4. Za żołnierzy uważa się, prócz żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, osoby stanu urlopowanych, oraz wojskowych w stanie spoczynku.

§ 5. Przestępstwo jest wówczas popełnione wobec zebranych żołnierzy, gdy prócz przełożonego i sprawcy, obecnym było przynajmniej trzech żołnierzy w czynnej służbie wojskowej.

§ 6. Przestępstwo jest wówczas popełnione pod bronią, gdy sprawca jest uzbrojony w celu pełnienia służby.

§ 7. Za popełniony w czasie wojny uważa się czyn, popełniony:

- a) w czasie pozostawania wojska lub marynarki wojennej w stanie mobilizacji ogólnej lub częściowej, — przyczem, w razie mobilizacji częściowej, za popełniony w czasie wojny uważa się czyn żołnierza, pełniącego służbę w jednostce objętej mobilizacją lub powołanego do służby w takiej jednostce, albo
- b) na obszarze, na którym wprowadzony został stan wojenny, przez czas trwania tego stanu, albo
- c) w czasie należenia do stanu faktycznego jednostki wojskowej, której podczas działania przestępnego, określonego w art. 64 lub podczas przedsięwzięcia wojennego dowodzący oficer służbowo ogłosił, że będą do niej stosowane przepisy o przestępstwach, popełnionych w czasie wojny, albo
- d) przez jeńców wojennych, którym przełożony nad nimi w miejscu ich pobytu oficer służbowo ogłosił, że będą do nich stosowane przepisy o przestępstwach, popełnionych w czasie wojny.

§ 8. W obliczu nieprzyjaciela znajduje się jednostka wojskowa lub statek powietrzny od chwili spotkania się lub gotowości do spotkania się z nieprzyjacielem.

§ 9. Za wartę wojskową uważa się każdego żołnierza, przeznaczonego do służby wartowniczej lub

wojskowej służby bezpieczeństwa, w czasie, gdy tę służbę pełni.

§ 10. Okręt jest to każdy statek należący do marynarki wojennej, na którym znajduje się dowódca wojskowy i załoga.

§ 11. Marynarka wojenna i flota odpowiada pojęciu wojska, okręt — jednostce wojskowej.

CZĘŚĆ SZCZEGÓLNA.

R o z d z i a ł VI.

Przestępstwa przeciwko obowiązkowi wierności żołnierskiej.

Art. 34. Żołnierz, który przechodzi do nieprzyjaciela, podlega karze śmierci.

Art. 35. Dowódca miejsca umocnionego, który oddaje je nieprzyjacielowi, nie wyczerpawszy przedtem wszystkich środków obrony, podlega karze śmierci.

Art. 36. Dowódca, który oddaje nieprzyjacielowi okręt, statek powietrzny lub ich załogę, nie uczyniwszy przedtem wszystkiego, czego w celu uniknięcia oddania obowiązku od niego wymaga, podlega karze śmierci.

Art. 37. § 1. Dowódca, który nie wyczerpawszy stojących do jego rozporządzenia środków obrony, powierzone mu stanowisko opuszcza lub oddaje nieprzyjacielowi, albo który poddaje się i spowoduje tem złożenie broni przez podwładne mu wojska, nie uczyniwszy przedtem wszystkiego, czego obowiązek od niego wymaga, podlega karze śmierci.

§ 2. W przypadkach mniejszej wagi sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 38. Żołnierz, który w czasie wojny narusza obowiązek służbowy i tem spowoduje, że przedsięwzięcia nieprzyjacielskie doznały poparcia, albo że dla przedsięwzięć siły zbrojnej polskiej lub sprzymierzonej powstało niebezpieczeństwo lub szkoda, podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 39. Żołnierz, który z tchórzostwa ucieka z pola walki oraz pobudza do ucieczki towarzyszy broni, podlega karze śmierci.

Art. 40. § 1. Żołnierz, który z tchórzostwa— w walce, w czasie wymarszu do walki lub w odwrocie skrycie pozostaje poza swą jednostką, ucieka, porzuca broń służbową lub inny przedmiot potrzebny do walki, albo czyni je niezdatnymi do użycia, podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 5, lub dożywotnio, albo karze śmierci.

§ 2. W przypadkach mniejszej wagi sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 41. § 1. Żołnierz, który z tchórzostwa w obliczu nieprzyjaciela udaje rannego lub cierpią-

cego, albo wprawia się w stan, czyniący go niezdolnym do pełnienia służby i przez to uchyla się od walki lub od innej czynności służbowej, połączonej z niebezpieczeństwem,

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 5 lub dożywotnio, albo karze śmierci.

§ 2. W przypadkach mniejszej wagi sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 42. Jeżeli sprawca po spełnieniu przestępstwa, określonego w art. 40 lub 41, złoży wybitne dowody odwagi, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet od kary uwolnić.

R o z d z i a ł VII.

Przestępstwa przeciwko obowiązkowi wojskowemu.

Art. 43. § 1. Żołnierz, który wbrew swemu obowiązkowi wojskowemu opuszcza swą jednostkę lub swe stanowisko służbowe, albo poza niemi pozostaje,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny, sprawca

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 44. § 1. Żołnierz, który nie zamelduje się natychmiast po powrocie z niewoli w jednej z jednostek,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Tej samej karze podlega żołnierz, pełniący służbę w marynarce wojennej, który rozłączywszy się poza obrębem wód ojczystych z okrętem, nie stawi się natychmiast na ten lub inny polski okręt, albo w najbliższym konsulacie polskim.

§ 3. Jeżeli przestępstwa, określonego w § 1 lub 2 dopuszczono się w czasie wojny, sprawca

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 45. § 1. Kto, będąc obowiązany do służby wojskowej, nie czyni zadość powołaniu lub publicznemu wezwaniu do tej służby w terminie oznaczonym,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny, sprawca

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 3. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze twierdzy do 6 miesięcy lub aresztu wojskowego.

Art. 46. § 1. Kto dopuszcza się przestępstwa określonego w art. 43 § 1, 44 § 1, 2 lub 45 § 1 w celu trwałego uchylenia się od obowiązku wojskowego, albo jeżeli nieobecność w jednostce trwała dłużej niż 6 miesięcy,

podlega karze więzienia do lat 10.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny, sprawca podlega karze więzienia na czas nie krótszy od 1 roku.

Art. 47. § 1. Jeżeli dwie lub więcej osób zma-
wia się i wspólnie dopuszcza się przestępstwa, okreś-
lonego w art. 46 § 1, każda z nich
podlega karze więzienia na czas nie krótszy
od 1 roku.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się
w czasie wojny, każdy ze sprawców
podlega karze więzienia na czas nie krótszy od
lat 3 lub dożywotnio, albo karze śmierci.

Art. 48. Żołnierz, który dopuszcza się prze-
stępstwa, określonego w art. 46 lub 47, w obliczu
nieprzyjaciela,
podlega karze śmierci.

Art. 49. Jeżeli sprawca przestępstwa, okreś-
lonego w art. 46, 47 lub 48, dobrowolnie powrócił,
a nieobecność jego trwała nie dłużej niż 6 tygodni,
w czasie wojny nie dłużej niż 7 dni, sąd może zasto-
sować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 50. Żołnierz, który mając wiarogodną
wiadomość o zamiarze popełnienia przestępstwa,
określonego w art. 46, 47 lub 48, w czasie, kiedy uda-
remnienie jego było jeszcze możliwe, zaniecha o tem
donieść władzy wojskowej, a przestępstwo zostało
popełnione,
podlega karze więzienia do 1 roku lub twier-
dzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 51. § 1. Żołnierz, który powoduje lub do-
puszcza, by kto inny spowodował u niego uszkodze-
nie ciała lub rozstrój zdrowia, czyniący go zupełnie
lub częściowo niezdolnym do spełniania obowiązku
wojskowego,
podlega karze więzienia do lat 10.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się
w czasie wojny, sprawca
podlega karze więzienia na czas nie krótszy
od lat 3 lub dożywotnio, albo karze śmierci.

Art. 52. § 1. Żołnierz, który w celu zupełnego
lub częściowego uchylenia się od obowiązku wojsko-
wego użyje środka, obliczonego na wprowadzenie
w błąd,
podlega karze więzienia do lat 5.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się
w czasie wojny, sprawca
podlega karze więzienia do lat 10.

R o z d z i a ł VIII.

Przestępstwa przeciwko karnośći.

Art. 53. § 1. Żołnierz, który podczas lub z po-
wodu pełnienia obowiązków służbowych przez prze-
łożonego, narusza należną mu cześć przez głośne
uskarżanie się lub w inny sposób,
podlega karze twierdzy do 6 miesięcy lub are-
sztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się
pod bronią lub wobec zebranych żołnierzy, albo za-
pomocą pogroźek, sprawca
podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy,
albo karze aresztu wojskowego.

Art. 54. § 1. Żołnierz, który znieważa przeło-
żonego lub starszego w stopniu służbowym podczas
lub z powodu pełnienia przez nich obowiązków służ-
bowych,
podlega karze więzienia do lat 5 lub twierdzy.

§ 2. W innych przypadkach obrazy lub zniesła-
wienia przełożonego lub starszego w stopniu służbo-
wym, sprawca
podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy,
albo karze aresztu wojskowego.

§ 3. Zniesławienie w przypadku § 2 jest nieka-
ralne, jeżeli zarzut był prawdziwy, a podniesiony zo-
stał w obronie uzasadnionego interesu publicznego lub
prywatnego, własnego lub cudzego. Dowód prawdy
jest jednak niedopuszczalny, jeżeli zarzut uczyniony
został publicznie, a dotyczył życia prywatnego lub
rodzinnego.

§ 4. Za obrazę uważa się poníženie godności
osobistej przełożonego lub starszego w stopniu służ-
bowym w jego obecności albo w obecności innej osoby,
albo też w taki sposób, że obraza może do niego do-
trzeć.

Art. 55. § 1. Żołnierz, który czynnie targnie
się na przełożonego, podlega karze więzienia do lat 10.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się
w służbie, wobec zebranych żołnierzy lub pod bronią,
albo z bronią lub innem niebezpiecznym narzędziem,
albo też jeżeli z tego przestępstwa wynikło uszkodze-
nie ciała lub rozstrój zdrowia przełożonego, sprawca
podlega karze więzienia na czas nie krótszy od
lat 2.

§ 3. Jeżeli przestępstwa, określonego w § 1,
dopuszczono się w obliczu nieprzyjaciela w okolicz-
nościach, w § 2 podanych, albo jeżeli z czynnego targ-
nięcia na przełożonego wynikła jego śmierć, sprawca
podlega karze więzienia na czas nie krótszy od
lat 5 lub dożywotnio, albo karze śmierci.

Art. 56. § 1. Żołnierz, który dopuszcza się
czynnej napaści na starszego w stopniu służbowym,
podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się
podczas lub z powodu pełnienia obowiązków służbo-
wych przez starszego w stopniu służbowym, sprawca
podlega karze więzienia do lat 5.

Art. 57. § 1. Żołnierz, który z powodów służ-
bowych wyzywa na pojedynek przełożonego lub star-
szego w stopniu służbowym,
podlega karze więzienia do lat 10.

§ 2. Tej samej karze podlega przełożony, lub
starszy w stopniu służbowym, który na takie wezwa-
nie stanie do pojedynku.

Art. 58. § 1. Żołnierz, który nie wykona roz-
kazu w sprawach służbowych, zmieni go lub przekro-
czy,
podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy,
albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli z przestępstwa tego wynikła znaczna szkoda lub niebezpieczeństwo takiej szkody, sprawca

podlega karze więzienia.

Art. 59. § 1. Żołnierz, który odmawia wyraźnie wykonania rozkazu w sprawach służbowych lub swoje nieposłuszeństwo wyraża przez inne działania, albo wzywa przełożonego do wytłumaczenia się co do wydanego rozkazu służbowego, albo też mimo powtórzenia rozkazu w sprawach służbowych trwa w nieposłuszeństwie,

podlega karze więzienia do lat 5 lub twierdzy.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się pod bronią, albo wbrew rozkazowi stawiania pod broń, albo wobec zebranych żołnierzy, albo w czasie wojny, sprawca

podlega karze więzienia do lat 10.

§ 3. Jeżeli przestępstwa, określonego w § 1, dopuszczono się w obliczu nieprzyjaciela w okolicznościach, w § 2 podanych, sprawca

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 5 lub dożywotnio, albo karze śmierci.

W przypadkach mniejszej wagi sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 60. § 1. Żołnierz, który używa przemocy lub groźby w celu przeszkodzenia przełożonemu w wykonaniu rozkazu w sprawach służbowych, albo w celu zmuszenia go do przedsięwzięcia lub zaniechania czynności służbowej,

podlega karze więzienia do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega żołnierz, który dopuszcza się tego czynu względem żołnierzy, wysłanych na rozkaz lub wezwanych do pomocy przełożonemu.

§ 3. Jeżeli przestępstwa, określonego w § 1 lub 2, dopuszczono się w czasie wojny, sprawca podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 61. Jeżeli przestępstwo, określone w art. 54 § 1, 55, 56, 59, 60, zostało popełnione w rozdrażnieniu, a było bezpośrednio wywołane zachowaniem się przełożonego niezgodnym z przepisami lub przekroczeniem przez niego władzy służbowej, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 62. § 1. Jeżeli dwu lub więcej żołnierzy zjawia się do wspólnego popełnienia przestępstwa, określonego w art. 55, 59, 60, każdy z nich podlega karze wedle przepisu, odnoszącego się do czynu, którego spełnienia zмова dotyczy.

§ 2. Nie podlega karze, kto wzięwszy udział w tem przestępstwie, doniesie o niem władzy wojskowej, gdy ta nie ma jeszcze o przestępstwie wiadomości i gdy zamierzonemu czynowi można jeszcze zapobiec. Z bezkarności nie korzysta, kto doprowadził do przestępstwa.

Art. 63. Żołnierz, który otrzyma wiarogodną wiadomość o przestępstwie, określonym w art. 62, w czasie, gdy można jeszcze zapobiec zamierzonemu czynowi i zaniecha donieść o nim w porę władzy wojskowej,

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 64. § 1. Jeżeli dwu lub więcej żołnierzy skupia się i wspólnymi siłami dopuszcza się przestępstwa, określonego w art. 55, 59, 60, każdy z nich podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 3.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny, przywódcy oraz podlegacze, tudzież każdy ze sprawców, który dopuścił się czynnej napaści na przełożonego,

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 5 lub dożywotnio, albo karze śmierci.

§ 3. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w obliczu nieprzyjaciela, każdy ze sprawców

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 10 lub dożywotnio, albo karze śmierci.

Art. 65. § 1. Żołnierz, który biorąc udział w przestępstwie, określonym w art. 64, powraca do posłuszeństwa, a nie doszło do czynnej napaści na przełożonego, jeżeli nie jest podlegaczem lub przywódcą,

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli wszyscy biorący udział w przestępstwie, określonym w art. 64, powrócą do posłuszeństwa, a nie doszło do czynnej napaści na przełożonego, sąd może do podlegacza lub przywódcy zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 66. Narówni z przywódcą podlega karze biorący udział w przestępstwie, określonym w art. 64, który:

- 1) osobiście wezwany przez przełożonego do posłuszeństwa, odmówi go wyraźnie słowem lub czynem, albo
- 2) popiera przestępstwo zapomocą nadużycia haseł lub sygnałów wojskowych, albo
- 3) posiada najwyższy stopień służbowy wśród biorących udział w tem przestępstwie.

Art. 67. § 1. Żołnierz, który wywołuje wśród innych żołnierzy niezadowolenie ze służby,

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuszczono się w czasie wojny, sprawca

podlega karze więzienia do lat 5 lub twierdzy.

Art. 68. § 1. Żołnierz, który urządza zebrania żołnierzy dla narady nad sprawami lub instytucjami wojskowymi, albo który zbiera podpisy w celu wspólnego przedstawienia lub zażalenia odnośnie do tychże spraw lub instytucyj,

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Żołnierz, który bierze udział w takim zebraniu, przedstawieniu lub zażaleniu,

podlega karze twierdzy lub aresztu wojskowego.

Art. 69. Żołnierz, który na pytanie przełożonego w sprawach służbowych odpowie nieprawdę, podlega karze aresztu wojskowego.

Art. 70. Żołnierz, który dopuszcza się przestępstwa, określonego w art. 54 § 1, 55, 59 lub 60, względem warty wojskowej, podlega karze takiej, jak za czyn, spełniony przeciw przełożonemu.

Art. 71. Karom, przewidzianym w rozdziale niniejszym, podlegają również żołnierze, nie wymienieni w art. 3 § 1, jeżeli dopuszczają się przestępstwa, określonego w tym rozdziale, w stosunku służbowym z przełożonym lub w mundurze wojskowym.

Rozdział IX.

Przekroczenia władzy.

Art. 72. Żołnierz, który używa władzy służbowej w stosunku do podwładnego do rozkazów lub żądań, niepozostających w żadnym związku ze służbą lub dla celów prywatnych, albo który żąda od podwładnego podarunków, pożycza od niego bez uprzedniej wiedzy wspólnego przełożonego pieniądze lub przyjmuje podarunki, albo też skłania podwładnego zapomocą swego stanowiska służbowego do zobowiązań dlań niekorzystnych lub mogących wywierać wpływ szkodliwy na wzajemny stosunek służbowy, podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 73. Żołnierz, który powstrzymuje podwładnego od wniesienia lub popierania zażalenia, albo udaremnia przepisowo wniesione zażalenie, które ma on obowiązek dalej przedstawić lub zbadać, podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 74. Żołnierz, który przekracza swój zakres prawa karania, albo wymierza niezasłużone lub niedozwolone kary, podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy.

Art. 75. Żołnierz, który bez upoważnienia podejmuje czynność, którą można podjąć tylko z mocy prawa rozkazywania lub karania, podlega karze twierdzy lub aresztu wojskowego.

Art. 76. Żołnierz, który obraża godność osobistą podwładnego lub młodszego w stopniu służbowym, albo obchodzi się z nim niezgodnie z przepisami, podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 77. § 1. Żołnierz, który zniesławia podwładnego lub młodszego w stopniu służbowym, jeżeli zarzut był nieprawdziwy lub dotyczył okoliczności życia prywatnego lub rodzinnego, podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Niema przestępstwa, jeżeli czyn polega na ujawnieniu okoliczności życia prywatnego lub rodzinnego w interesie służby wojskowej.

Art. 78. § 1. Żołnierz, który uderza podwładnego lub młodszego w stopniu służbowym, albo w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy.

§ 2. Jeżeli przestępstwo polega na znęcaniu się nad podwładnym, sprawca podlega karze więzienia do lat 5 lub twierdzy.

§ 3. Jeżeli z przestępstwa, określonego w § 1, wynikło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć podwładnego, sprawca podlega karze twierdzy na czas nie krótszy od miesięcy 3 lub więzienia.

Art. 79. Jeżeli warta wojskowa dopuszcza się przestępstwa, określonego w art. 72, 73, 75 — 78, podlega karze takiej, jakiejby uległ przełożony za spełnienie tego czynu.

Art. 80. Karom, przewidzianym w art. 73, 75 — 78, podlegają również żołnierze, nie wymienieni w art. 3 § 1, jeżeli dopuszczają się przestępstwa, określonego w tych artykułach, w mundurze wojskowym, w przypadkach, w których przysługują im prawa przełożonego.

Rozdział X.

Przestępstwa przeciw szczególnym obowiązkom służbowym.

Art. 81. § 1. Żołnierz, który jako dowódca warty wojskowej lub jednostki przeznaczonej do wykonywania pewnego zlecenia, albo jako rozprowadzający lub wartownik wprawia się w stan, czyniący go niezdolnym do pełnienia służby, albo stanowisko lub posterunek opuści, albo wogóle postępuje wbrew danym mu przepisom o tej służbie, podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli z tego przestępstwa wynikła znaczna szkoda lub niebezpieczeństwo takiej szkody, sprawca podlega karze więzienia do lat 10.

§ 3. Jeżeli przestępstwa, określonego w § 1, dopuszczono się w obliczu nieprzyjaciela, a z przestępstwa wynikła znaczna szkoda lub niebezpieczeństwo takiej szkody, sprawca podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 5, dożywotnio lub karze śmierci.

Art. 82. § 1. Żołnierz, który jako dowódca warty wojskowej lub jednostki, przeznaczonej do wykonywania pewnego zlecenia, albo jako wartownik dopuszcza do spełnienia przestępstwa, któremu mógł i był służbowo obowiązany przeszkodzić, podlega takiej karze, jak gdyby sam spełnił to przestępstwo.

§ 2. Jeżeli za takie przestępstwo sąd miałby wymierzyć karę aresztu, albo karę grzywny, wówczas stosuje zamiast aresztu powyżej 1 roku więzienie w takim samym wymiarze, zamiast innej kary aresztu lub grzywny — karę twierdzy lub aresztu wojskowego. Niezależnie od tej kary, w warunkach art. 12 § 2, wymierza sąd również grzywnę.

Art. 83. Żołnierz, który za czyn stanowiący naruszenie obowiązku służbowego albo w związku z pełnieniem obowiązku służbowego przyjmuje dla siebie lub innej osoby korzyść majątkową lub osobi-

stą lub ich obietnicę, albo też takiej korzyści żąda, podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 84. § 1. Żołnierz, który dopuszcza do ucieczki aresztowanego, powierzonego jego dozorowi, konwojowi lub straży lub uwolnienie aresztowanego skuteczną,

podlega karze więzienia do lat 5 lub twierdzy.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze twierdzy lub aresztu wojskowego.

Art. 85. § 1. Żołnierz, który wbrew swemu obowiązkowi nie dokona aresztowania,

podlega karze więzienia do lat 5 lub twierdzy.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze twierdzy lub aresztu wojskowego.

Art. 86. Żołnierz, który wystawia nieprawdziwe poświadczenie służbowe, albo zdaje niezgodne z prawdą raporty, meldunki lub sprawozdania służbowe, albo je dalej przedkłada,

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 87. Żołnierz, który narusza obowiązek służbowy z obawy przed osobistym niebezpieczeństwem,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 88. Żołnierz, który narusza obowiązek dozoru nad podwładnymi,

podlega karze twierdzy lub aresztu wojskowego.

Art. 89. Żołnierz, który zaniecha obowiązkowego doniesienia lub ścigania przestępstw swoich podwładnych,

podlega karze twierdzy lub aresztu wojskowego.

Art. 90. Żołnierz, który lekkomyślnie lub przez niedbalstwo w pełnieniu służby powoduje znaczne uszkodzenie okrętu, statku powietrznego, albo innego przedmiotu służbowego lub ich przynależności,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 91. Żołnierz, który porzuca przedmiot służbowy powierzony mu do użytku służbowego,

podlega karze twierdzy do 6 miesięcy lub aresztu wojskowego.

Rozdział XI.

Przestępstwa przeciwko porządkowi wojskowemu.

Art. 92. Żołnierz, który opuszcza wartę lub swe miejsce przy jednostce, przeznaczonej do wykonania pewnego zlecenia,

podlega karze twierdzy lub aresztu wojskowego.

Art. 93. § 1. Żołnierz, który przez nieostrożne obchodzenie się ze służbową bronią lub amunicją uszkadza człowieka na ciele,

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli z tego przestępstwa wynikła śmierć człowieka, sprawca

podlega karze więzienia do lat 5.

Art. 94. Żołnierz, który używa broni służbowej wbrew przepisom zezwalającym na użycie broni służbowej,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 95. Żołnierz, który zawiera małżeństwo bez wymaganego zezwolenia władzy wojskowej,

podlega karze twierdzy do 6 miesięcy lub aresztu wojskowego.

Art. 96. Żołnierz, który w służbie lub po wyznaczeniu do służby wprawia się w stan, czyniący go niezdolnym do pełnienia obowiązków służbowych,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 97. § 1. Żołnierz, który wnosi zażalenie, oparte na nieprawdziwych twierdzeniach,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie,

podlega karze aresztu wojskowego.

Art. 98. Żołnierz aresztowany, który się sam uwalnia,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 99. Oficer, odbywający karę aresztu wojskowego zwykłego lub karę dyscyplinarną aresztu domowego, który nie stosuje się do przepisane go sposobu odbywania tego aresztu,

podlega karze więzienia do lat 2 lub twierdzy.

Rozdział XII.

Przestępstwa w polu przeciwko ludności i mieniu.

Art. 100. § 1. Żołnierz, który w polu, bez pozwolenia zabiera jako zdobycz rzeczy, ulegające prawu zdobyczy,

podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

§ 2. Tej samej karze podlega żołnierz, który przywłaszcza sobie zdobycz prawnie zabraną.

Art. 101. § 1. Żołnierz, który w polu, korzystając z popłochu wojennego lub nadużywając swej przewagi wojskowej, z chęci zysku:

a) zabiera lub wymusza rzeczy należące do ludności, albo

b) nakłada kontrybucję wojenną lub przymusowe świadczenia, albo

c) przekracza miarę poruczonych mu rekwizycji,

podlega karze więzienia do lat 10.

§ 2. Jeżeli przestępstwa tego dopuszczono się przez użycie przemocy lub groźby natychmiastowego gwałtu, sprawca

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od 1 roku.

§ 3. Niema przestępstwa, jeżeli przywłaszczenie obejmuje tylko środki żywnościowe i lecznicze, przedmioty, służące do ubrania, środki opałowe, furazowe lub przewozowe i jeżeli odpowiada ono istniejącej potrzebie.

Art. 102. Żołnierz, który w polu złośliwie lub swawolnie pustoszy lub niszczy cudze mienie, podlega karze więzienia do lat 3 lub twierdzy, albo karze aresztu wojskowego.

Art. 103. Żołnierz, który na placu boju ograbia zwłoki poległych żołnierzy polskich lub sprzymierzonych, albo który w polu — odbiera lub wymusza jakikolwiek przedmiot od chorego lub rannego żołnierza, albo od jeńca wojennego powierzonego jego straży, podlega karze więzienia.

Art. 104. § 1. Żołnierz, który w polu, odłączwszy się od swej jednostki uciska ludność, podlega karze więzienia do lat 5.

§ 2. Jeżeli tego przestępstwa dopuściło się dwu lub więcej żołnierzy, którzy zmówili się w celu ciągłego uciskania ludności, każdy z nich

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od 1 roku.

Rozdział XIII.

Przestępstwa wartowników cywilnych.

Art. 105. Karom, przewidzianym w art. 81, 82, 92, podlega również ten, kto pełniąc na zasadzie stosunku służbowego lub umownego czynności wartownicze w poszczególnych działach administracji wojskowej lub w wojskowych przedsiębiorstwach skomercjalizowanych, dopuszcza się, w czasie trwania takiego stosunku, działania, określonego w powyższych artykułach.

Rozdział XIV.

Przestępstwa jeńców wojennych.

Art. 106. Jeniec wojenny, który ucieka, łamiąc słowo honoru, albo pozostawiony na wolności na słowo honoru pod oznaczonymi warunkami, nie dotrzymuje ich, podlega karze więzienia.

Art. 107. Jeniec wojenny, zwolniony na słowo honoru i znowu wzięty przez wojska polskie lub sprzymierzone do niewoli na polu walki, podlega karze śmierci.

Art. 108. Karom, przewidzianym w rozdziale VIII, podlegają jeńcy wojenni, jeżeli dopuszczają się działania, określonego w tym rozdziale, w czasie pozostawania pod nadzorem wojskowym.

Art. 109. § 1. Do jeńców wojennych nie stosuje się kar dodatkowych wymienionych w art. 18.

§ 2. Rodzaje kary aresztu wojskowego stosuje się do jeńców wojennych, uwzględniając ich stopnie wojskowe.

Rozdział XV.

Przepisy końcowe.

Art. 110. Wykonanie kodeksu karnego wojskowego porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych.

Art. 111. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1933 r. równocześnie z przepisami wprowadzającymi kodeks karny wojskowy.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *A. Prystor*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*

Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

Sew. Ludkiewicz

Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki*

Kierownik Ministerstwa Komunikacji: *M. Butkiewicz*

Minister Opieki Społecznej: *Hubicki*

Minister Poczty i Telegrafów: *Boerner*